

ادسان مجموعی

هفتہ لق سیاسی، ادبی و علمی غرّہ در۔

جلد : ۱

سنه : ۱ ۵ ربیع الاول ۱۳۳۲ کانون اول ۱۷ جمعہ ایرتی نومرو ۹

سفارت نامہ آمدی غالب افندی

الحمد لله الذي هدانا للإسلام وايد الدين القويين بالتأييد التام والصلوة والسلام على نبينا محمد سيد الانام قال الله الصلح سيد الاحکام وعلى آلہ واصحابہ الدینیم اولو السعادۃ وعالی المقام وبعد بوعبد محتاج الطاف ومواهب حضرت واهب سید محمد سعید غالب حسب الاستطاعة والماکاسب بو وجہله اشعار مشہودات واخبار معلوماته راغب کافہ واقعات زمانیه مقتضای تصاویر از لیه اولوب هر برینک مقدمات ونتایج نده احکام خفیه او لغله الله کسمش آئشدر آنی ایته جدل تیغ لا یسئل عمای فعل مائی ما صدق حال اولوب دولت علیہ ابدی الدوام صانها الله تعالیٰ الى يوم القيام ولع انوار شوکتها مادام اللیالی والا یام ایله فرانسہ دولتی بینندہ او چیوز سنہ مقداری اثار مصافحة جاری وعوارض و تغیر دن عاری او لدی گندن بشقہ معلوم خواص وعوام او لدینی وجوہ فرانسہ دولتی مبدل جمیوریت او لدینی هنکامدہ دخی صرعی او لان عہود سابقہ علی حالها ابقا او لندقدن صکرہ اقلیم مصر ندرۃ العصر مادہ سیلہ وضع انامل تعرضاً باعث انفساخ شیرازہ مسلمات او لق ملابسہ سیلہ پیک ایکی یوز اون اوچ سنہ سی محمری او اسطنبندہ مصری استیلا وقوعنده او لامر ده طرف دولت علیہ ابدی مدد دن سر عسکر تعین و ارسالی و بعدہ سنہ صرقوہ ذی الحجه سنده حسب الاقتضا توفیق ربانی در سعادت دن برآ مختصر اردوی ہایون ظفر مقرن و ایرتی سنہ دخی لزوم مصلحته مبنی قدر یلکن دونمای ہایون نصر نگون اس بالی ایله تدا بیر لازمه اجراء متفق سلطنت سنیہ او لان انگلترہ دولتی جانبدن دخی طرف مصرہ سفایں و قره عسکری ارسالیہ بالاتفاق استداد او لکای مصر ہاعتنا او لمنش او لغله بعنایت الله الملک القدير اطراف وحوالیسی حرباً وتخليلاً نزع وتسخیر او لمنفین اون الی سنہ سی اقالیم مصریہ قبضہ تصرفہ آلندي گندن اسایش رعایا پی متبع او لان مصالحہ فی دخی اعادہ یہ طرفین رضاداد او لدی گنہ بناءً بوقیر کثیر التقصیر رکاب ہایون می متمقرن امد جیلکی خدمت ده مستخدم ایکن سنہ مذکورہ شهر ذی القعدۃ الشریفہ سنک

هیچ بر مناسبتی اویمايان «آچق قاپو سیاستی» وياخود سیاست اقتصادیه ده کی «اصول جمایه» کی
بر اسمدن عبارت اولدی؛ فرضا صریستانک تشكلى یالکزملیته عطف ایتك، تاریخی پک آز آ کلامقدر:
ملیت اسانک مجھول اولدینی زمانلرده حکومتلر ینه تشكل ایتشندي! هر حالده دولت اولاچق برملت،
سائق استقلالنك اسحق نه او لورسه اولسون، زمینله زمان وسویه بولونجه، اسارتندن محقق قورتولور.
حتی قوه مسلحه مسئله سی، بر طاقم يرلرده ملیت ایچون ملیت نظریه سنی چیکنه مشدر! بو
صورته اورالر، اوң دوقوزنجی عصردن دها اسکى زمانلره دوغرو از تجاهه حکوم اویش دیغىدی؛
بناه عليه آوروپاده ملیت، قوتک عالم سیاستده پک مستعمل بر آلتندن عبارت قالمىدر.

اسماعیل ھاما

عثمانلى تاریخ اجتماعیسنه دائئر ویقه لر :

سلیمان قانوینىك ضوك سنه لرنده

قلب آچه واخر اجاجات مسئله سی

سلطان سلیمان قانونی زماننده تجارتده جمایه اصولی جاری ایدی. داخل مملکتندن اجنبيلره
ترکه، باقر و معدن صالتاماسنه دقت ايديليردى. از جمله ولايتلرده خارجدن کلان تجار، مملک
عثمانیه كتيرديكى امتعه يه مقابل امتعه آمير، بوصورته التونك چيقاماسنه دقت ايديليردى. بومسئله په
دقت ايدلسی ایچون ارضروم بکلربکىسنە آتىدە کی حکم يازلىشىدی:
« ارضروم بکلربکىسنە حکم کە »

بوندن اقدم حکم شريف کوندريلوب يوقارو جانبه تجار طايشه سی كومش و التون اواني سی
ونقد آچه الوب كتمك منع او لنب تاجر كتورديكى متاعنه کوره كىرو متاع الوب كىده ديو امرم
اویش ایدی. حاليا بعض تجار طايشه سی كتوردكلرى متاعلىرىن صاتدو قلنندن سكره كىرو متاع
الميوب جمله بهاسنه کومش الوب كمسنه مانع اولىز چيقوب كىدرلر ديو سده سعادته اعلام اولندى
امدى بوبابده اضر شريفم کا كان مقرر او لغىن بىوردوم كه وصول بولقدە بوبابده دائئما اوکات
وجهله مقيدا ولوب يوقارو جانبه اكز اواني طريقيله وا كريزى جهته امرمه مخالف کومش والتون
كتمکدن حذر ايدوب يوللىرى ويا تجار مرور و عبر ايدە جك محللىرى کوروب کوندريلن امرمه
معاير ايش او لقىدن و كمسنه يه حمایت او لقىدن حذر ايدە سەن. سكره عذرلە مقبول اولىز. اكە
کوره مقيد او لاسن. في ۲۲ شوال ۹۴۷ ». .

مع ما فيه خارجدن كلن تجارتک داخل مملکتندن التون اخراج ایتسنە بمانعت ايدىلكلە برابر تجارتک
سهو لىلە ايغاى معامله ايمىسنە دقت ايديليردى. تجارت ظلم ايدىلر تجزىه ايديلير، مملکتىدە تجارتىك
رواج بولماسىنى تأمين ایچون ارباب تجارت دائئما جمایه او لونوردى. بر دفعه پاپىن سنجاق بى
تجارتک الندى، قىضولى كوموش و باقر ضبط ایتك اىستەمش، بىوە استعمالى استانبوله تبلیغ ايديلر
ايدىلز، ارضروم بكار بکىسنە آتىدە کی حکم کوندرىشىدی:

« ارضروم بکلربکىسنە حکم کە »

ارزنجان قاضىسى مكتوب کوندروب ميزان حرب كومى امىنى كلوپ ديار شرقە كىدىن تجار

طایفه نش بالفعل پاسین سنجاغی بکی اولان حیدر دام عشره خلاف امر شریف بزارات و کمش و نخاستگز وارد در دیو یوقلمقدن خالی او لیوب کش و نخاست وات دخی بولندقده کرفت آئیوب جلب مال ایچون بر بهانه بولوب هر کار باندن او چر در در بوز التون المغله تجار طایفه سی دیار شرقدن او لقدر کلوب کتمز اولدقلزی باعشن دخی او لیوب حسن حال عرض او لمنق لازم او لمشدر دیو شکوی ایدوب دیار شرقدن کلوب کیدن تجار طایفه سنه موی الیه انواع زجر و اهانت ایدوب جلب مال آمدن خالی او لدوغۇن اعلام ایلدی. امدى یوقارو جانبه بزارات و کمش و نخاست و سایر مجموع اولان نسنه لر کتمک کا کان امر شریفمه محدوددر. قطعاً اول خصوصیات تجارت رخصت جائز دکلدر. بیور دوم که وار بحق کوره سن مشار الیه تجاردن کزوب اندوکی ات و کمش و نخاست دن شمده دکین نسنه تسلیم آئش میدر، بوغ ایسه اله کتور دوکن کندوی اکل ایدر، اول خصوصیه امانت واستقامتی وار میدر کرکی کی تتبع ایده سن. شویلکه اله کتور دوکن امانت و استقامت او زره ضبط ایدوب میری ب تسلیم آئش اولاً، بقدار نسنه تسلیم ایلش ایسه دفترین کوندزه سن. الا بلیات و کتیبات وار ایسه صحی او زره عرض ایده سن. فی ٦ ربیع الاول ٩٧٢ .

* * *

مسکونکاتک انتظامه دقت او لوندیهی حالده اور تهده بته قلب آچه نک تداوله همانعه ایدیله مندی. قلبز نلاک سلطان سليمان قانونی زماننده ده جاری ایدی. قلب آچه کسمک ایچون قویو مجی کوروکی ه اورس، جکیچ، دمیر طاوه، پوشة، پر کار، قلب چبوق-استعمال او لو نور دی. ٩٦٧ سنه سنه ادرنه ده بر قلبز نیاقالاندی. قاب آچه کشکن قوشولری طرفندن کور زولدی، محکمه شرغیه یه خبر ویرلدی. قلبز در حال صلب او لو ندی، استانبوله کیفت اشعار ایلدی. مسئله نک تحقیق و نتیجه سنده قلبز نک استانبوله کوندز لی ایچون ادرنه قاضیسته کوندزیلن امر برو جه آتی ایدی :

« ادرنه قاضیسته تحکم که

حالا در کاه معلمه مکتوب کوندرو ب محیه ادرنه ده سابقاً زعیم اولان مصطفی مجلس شرعه کلوب کور د خواجه محله سنده ساکن سنان نام کمسنه نک او نده مصطفی بن محمد نام کمسنه قلب آچه کسر و ازو ب او ن بصـمـعـه اذن طـلـبـ ایدـرـنـ دـیـدـکـدـهـ مـذـکـورـ معـتمـدـ کـمـسـنـهـ لـرـ اـیـلـهـ اـرـسـالـ اوـلـنـدـقـدـهـ مـذـکـورـ شـنـانـ اـیـلـهـ مـصـطـفـیـ بـیـ بـرـ قـوـیـ مجـیـ کـورـوـکـیـهـ وـ بـرـ اـورـسـ وـ بـرـ جـکـیـچـ وـ دـمـیرـ طـاوـهـ بـرـ کـارـ قـلـبـ چـبـوـقـ وـ دـمـوـرـ دـنـ بـرـ کـوـچـکـ تـاوـهـ وـ درـتـ عـدـ بـوـشـهـ وـ اـیـکـیـ بـرـ نـدـهـ وـ بـرـ پـرـ کـارـ وـ اوـنـ الـیـ پـارـهـ بـوـزـ قـرـقـ بشـ درـهـمـ پـرـ کـارـلـوـ قـلـبـ چـبـوـقـ وـ بـوـزـیـکـرـمـیـ دـزـهـمـ چـاشـنـیـ وـ نـدـیـ عـدـ مـشـکـوـكـ قـاـبـ اـچـهـ اـیـلـهـ مـجـلـسـ شـرـعـهـ اـحـضـارـ اـیـدـوـبـ استـفـسـارـ اوـلـنـدـقـدـهـ ذـکـرـ اوـلـنـانـ اـسـبـابـ بـکـاـ بـرـ کـمـسـنـهـ روـسـجـعـهـ کـتـورـمـکـ اـیـچـونـ وـیرـدـیـ دـیـوـ جـوـابـ وـیرـوـبـ بـعـدـهـ مـحـلـهـ مـزـبـورـهـ مـسـجـدـیـنـکـ اـمـامـیـ اـبـراـہـیـمـ بـنـ مـصـطـفـیـ وـمـؤـذـنـ عـلـیـ بـنـ مـصـطـفـیـ نـامـ کـمـسـنـهـ لـرـ مجلسـ شـرـعـهـ حـاضـرـوـنـ اوـلـوـبـ مـزـبـورـ مـصـطـفـیـ مـرـقـومـ سـنـاـنـکـ اوـنـدـهـ ذـکـرـ اوـلـنـانـ چـیـلـرـوـکـ بـرـنـ اوـرـشـ اوـزـرـیـهـ قـیـوـبـ کـشـوـبـ اـشـلـرـ اـیـکـنـ کـوـرـدـکـ شـاهـدـلـرـوـزـ شـهـادـتـ دـخـیـ اـیـلـرـ دـیـوـ وـجـهـ مشـیـزـوـعـ اوـزـرـیـهـ شـهـادـتـ اـنـدـکـلـرـیـ باـعـشـنـ حـبـشـ اوـلـنـوـبـ وـقـوعـیـ اوـزـرـهـ اـحـوـالـرـیـ اـعـلـامـ اوـلـنـدـیـ دـیـوـ بـلـدـرـمـشـ سـنـهـ اـیـلـهـ اوـلـهـ بـیـورـ دـوـمـ کـهـ اوـصـاحـبـ مـزـبـورـ سـنـانـ نـهـاـصـلـ اـدـمـ دـرـ هـمـ اـدـرـنـهـ لـیـ مـیدـرـ وـ اوـلـ قـلـبـ اـچـهـ کـسـنـیـ يـالـکـزـ اوـلـ اـوـدـهـمـیـ اوـلـوـزـ بـولـدـاشـیـ وـخـدـمـتـکـارـیـ وـارـمـیدـرـ شـاهـدـلـرـ بـوـزـنـهـ شـهـادـتـ اـیـدـرـلـهـ اـیـسـهـ بـرـ مـقـدـارـ عـرـقـ اـیـدـوـبـ نـهـ ظـاهـرـ اوـلـوـزـ اـیـسـهـ عـرـضـ اـیـدـهـ سنـ اـکـرـ اـقـرـارـ اـعـزـ اـیـسـهـ اوـلـ الـاتـ وـاسـتـاـبلـرـ اـیـلـهـ

منبوز محمد بن مصطفی بی قید و بند ایله سده سعادتھ کوندره سن . فی ۲۳ رمضان ۹۶۷ ». ادرنه ده قلبزئن یاقالاندیغی کنی (بلگراد) ضربخانه سنک احداثدن بری او حوالیده ده قلب آچه تداول انگه باشلامشندی . اهالی بو طرف لرزدھ اچه عثمانی قوللاینیورلر، هر شنیں ^{التون} غروش و پنزا ایله صائین الیورلر دی . جونکه خلقك الندھ کی اچه لر هپ قالب ایدی . بر هفتھ قدر تداول ایتسه در حال قورشونی و باقری میدانه چیقیو زدی . بو مسئله نک او کنی آلمق ایچون بلگراد قاضیسته آتیده کی حکم کوندرلشدی : « بلگراد قاضیسته حکم که »

سمندره بکی بیرام دام عزه مکتوب کوندروب بو جانب لردن التون و غروش و پنزا ایله بیع و شرا اولنوب عثمانی اچه ایله بیع و شرا اولنیوب نیچون اچه ایله بیع و شرا آیتنر دیو سؤال او لندقدھ حالا خلق الندھ او لان اچه نک اکثری قلب او لوپ صورتا ایو بر هفتھ مقداری طور منق ایله قزل و قورشونی ظاهر او لور . بلگزاده اضرخانه احداث او لنالدن برو قاب اچه ظهور ایدوب بجم العیار اچه یوقدر . بیز الاوغمز اچه خارج بر لرده او لان شهر و قصباتدھ کمنه اولنیوب غروش و پنزا و التون استرلر . انوک ایچون بیع و شرا ایلر دیو جواب ویردوکلرین و ف نفس الامر خارج یر لرده عثمانی اچه ایله بیع و شرا میسر اولنایوب دفعاتله ادمیز کوندریلوپ زنجیرلرک دیدوکلری کی او لوپ الارنده او لان اچه تابلندوغی کی علی ظاهر او لوپ صحیح العیار اچه بولنیوب قلاب چوق او لدیوغن بیور مکین بیور دوم که در کاه معلم چاو شلنردن بالی زید قوزه و از دو قده بو باده مقید او لوپ تخت قضا کده قلاب لق نامیله اکلانلرک احوالن تفیش و تفحص ایلینیوب انوک کی الندھ قلاب لغه متعلق سکه و یاخود یره الات و اسباب دن بولنھ و یاخود قلاب ایدو کی شرمه ثابت او له انوک کیلری الارنده بولنیان قلاب لق اسبابی ایله و قلاب لقلری ثابت او لنلرک صحت و صورت سجللریله سده سعادتھ کوندره سن اما بو بهانه ایله قلاب اولنایوب والندھ قلاب لغه متعاق سکه و سایر اسباب بولنیوب مجرد الندھ بعض قلب التون و اچه بولنیاق ایله و یاخود صاحب غرض سوژیله کمنیه دخل او لنوب آخذ و جلب او لندن زیاده خذر ایدوب هان قلاب لزی شراغه ثابت او لوپ و یاخود الندھ سکه بولنھ انوک کیلری در کاه معلمہ کوندره سن . فی ۸ ربیع الاول ۹۷۳ ». احمد رفیع

ادیات ملیه مسئله سی

۲

لسان

ایلک مقاله مده وزن مسئله سی کوزدن سچیر من « عروضک غیر ملی او لدیغی »، بناءً عليه آرتق ادبیاً عزده یاشامگه حق قلامادیغی « ادعا ایدنلرک فکریخی نیچون دوغری بولنادیغی ایتصاح ایتمشدم . بوندده و زنده و چوق دها اسکی بر سر کذشت صاحبی او لان « لسان مسئله سنه » سریع بر تظیر عطف ایتد کدن صوکره بخشه « شکایه » ه عائد قسمی نیتیزه رک موضوع والهام مسئله لریته کچه حکم . پنهانه اصلاح لسان مسئله سی معهود شرق مسئله سی قدر اسکی و مزمن بر حکایه دار . یاریم عصر دنی برمی وقت آلمه وله نیر ، بیسود دیدی قودیله اور ته لئی ولوه بمه ویرد کدن صوکره موقت بر زمان ایچون سوپر نیز کولله نیز . بو محثک ایی کوتو بر نتیجه یه آیزه مه مستک مختلف سیلری وارد ره :